

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 0023-5903

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik XCIV

Nr 2

WARSZAWA 1987

<http://rcin.org.pl>

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

ROCZNIK XCIV
1986

2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1987

KOMITET REDAKCYJNY

Jacek Banaszekiewicz (sekretarz), Witold Biegański, Andrzej Brożek, Adam Galos, Antoni Gąsiorowski, Stanisław Gierszewski, Aleksander Gieysztor, Tadeusz Jędruszczak (przewodniczący), Irena Koberdowa, Czesław Madajczyk, Jerzy Maternicki, Jerzy Michalski (redaktor), Edward Potkowski, Emanuel Rostworowski, Henryk Samsonowicz, Monika Senkowska-Gluck (zastępca redaktora), Andrzej Skrzypek (zastępca redaktora), Witold Stankiewicz, Jacek Staszewski, Józef R. Szaflik, Tomasz Szarota, Jerzy Topolski, Lech Trzeciakowski, Witold Tyloch, Jan Wimmer, Aleksandra Witkowska, Marian Wojciechowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, 31-02-61

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE ODDZIAŁ W POZNANIU

Nakład 3374+146 egzemplarzy. Arkuszy wyd. 29,75. Arkuszy druk. 20,375. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100 cm. Oddano do składania w lipcu 1986 r. Podpisano do druku i druk ukończono w marcu 1987 r. Zamówienie nr 329/173. K-32. Cena zł 170,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. A. MICKIEWICZA W POZNANIU

СОДЕРЖАНИЕ

Роман Вапиньски — Среда общественных установлений в отношении крестьян и народного движения в Польше (от конца XIX в. до 1914 г.)	313
Рышард Стемплевски — Карлос Давиля и его План Государственного Социализма в Чили 1932 г.	329
Крыстына Зенковска — Спор о Новом Иерусалиме	351
Адриенне Кёрменды — Формирование приходской организации в Спише в XIII в. и социально-экономическое развитие региона	377

ОБЗОРЫ — ПОЛЕМИКИ — ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Анджей Ф. Грабски — История большого формата	399
Анна Дунин-Вонсович — Историческая метрология, посвященная некоторым современным исследовательским течениям	409
Владыслав Собоциньски — Политико-юридическая ситуация Католической церкви в Варшавском Княжестве	425
С. Г. Агаджанов — Историография народов СССР, касающаяся до-октябрьского периода	453

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ

Влодзимеж Стемпиньски — Еще о прусском пруте развития	465
Дариуш Макилла — Конец Пруссии. Замечания в связи с книгой А. Craiga The End of Prussia	473
Хроника	611
In memoriam	625

TABLE DES MATIÈRES

Roman Wapiński — L'establishment, les paysans et le mouvement populaire en Pologne (de la fin du XIX ^e s. à 1914)	313
Ryszard Stempłowski — Carlos Dévila et son Plan de Socialisme national au Chili, en 1932	329
Krystyna Zienkowska — La controverse autour de la Nouvelle-Jérusalem	351
Adrienne Kõrmendy — La formation de l'organisation paroissiale en Spiš au XIII ^e s. et le développement socio-économique de cette région	377

REVUES — POLÉMIQUES — PROPOSITIONS

Andrzej F. Grabski — L'Histoire de grand format	399
Anna Dunin-Wąsowicz — La métrologie historique certains courants dans les recherches actuelles	409
Władysław Sobociński — La situation politique et juridique de l'Eglise catholique au Duché de Varsovie	425
S. G. Agadjanov — L'historiographie des peuples de l'U.R.S.S. relative à l'époque précédant Octobre	453

CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS

Włodzimierz Stępiński — Nouvelles remarques au sujet de la voie prussienne de développement	465
Dariusz Makilla — La fin de la Prusse. Observations relatives au livre d'A. Craig The End of Prussia	473
Chronique	611
In memoriam	625

SPIS TREŚCI

Roman Wapiński — Środowiska społecznego establishmentu wobec chłopów i ruchu ludowego na ziemiach polskich (od schyłku XIX w. do 1914 r.)	313
Ryszard Stempłowski — Carlos Dávila i jego Plan Socjalizmu Państwowego w Chile 1932 roku	329
Krystyna Zienkowska — Spór o Nową Jerozolimę	351
Adrienne Körmendy — Kształtowanie się organizacji parafialnej na Spiszu w XIII w. a rozwój społeczno-gospodarczy regionu	377

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Andrzej F. Grabski — Historia wielkiego formatu	399
Anna Dunin-Wąsowicz — Metrologia historyczna o miarach agrarnych	409
Władysław Sobociński — Polityczno-prawna sytuacja Kościoła Katolickiego w Księstwie Warszawskim	425
S. G. Agadzhanow — Dziejopisarstwo narodów ZSRR dotyczące okresu przedpaździernikowego	453

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Włodzimierz Stępiński — Jeszcze o pruskiej drodze rozwoju	465
Dariusz Makilla — Koniec Prus. Uwagi w związku z książką Gordona A. Craiga <i>The End of Prussia</i>	473

*

D. Flückiger-Guggenheim, <i>Göttliche Gäste. Die Einkehr von Göttern und Heroen in der griechischen Mythologie</i> — Jacek Banaszekiewicz	481
F. Šmahel, <i>La révolution hussite, une anomalie historique</i> — Stanisław Bylina	484
Die Rolle der Ritterorden in der mittelalterlichen Kultur, hrsg. von Z. H. Nowak — Marian Dygo	486
Fontes Historiae Lituaniae, vol. III: <i>Codex Mednicensis seu Samogitiae diocesis</i> — Andrzej Rachuba	489
W. Dworzaczek, <i>Hetman Jan Tarnowski</i> — Jacek Wiesiołowski	492
T. Mackiw, <i>English Reports on Mazepa: Hetman of Ukraine and Prince of the Holy Roman Empire 1687-1709</i> — Władysław A. Serczyk	496
Z. Boras, <i>Gustaw Eryksson Waza i jego żywot tułaczy</i> — Maja Jowita Gąssowska	499
Ks. L. Piechnik S. J., <i>Dzieje Akademii Wileńskiej, t. I i II</i> — Janusz Tazbir Mielec. <i>Dzieje miasta i regionu, t. I</i> , pod red. F. Kiryka — Zenon Guldon	502 505

Jewish Privileges in the Polish Commonwealth. Charters of Rights Granted to Jewish Communities in Poland — Lithuania in the Sixteenth- to Eighteenth Centuries — Andrzej Karpiński, Hanna Węgrzynek	507
M. G. Müller, Polen zwischen Preussen und Russland — Zofia Zielińska	515
Ulrich Im Hof. Die Helvetische Gesellschaft. Das Entstehen einer politischen Öffentlichkeit in der Schweiz. Struktur und Tätigkeit der Helvetischen Gesellschaft — Jerzy Wojtowicz	520
Ziemiaństwo polskie 1795-1945. Zbiór prac o dziejach warstwy i ludzi — Jacek Kochanowicz	523
E. M. Rostworowski, Popioły i korzenie. Szkice historyczne i rodzinne — Jerzy Jedlicki	527
M. Erbe (wyd.), Vom Konsulat zum Empire libéral. Ausgewählte Texte zur französischen Verfassungsgeschichte 1709-1870 — Leopold Gluck	531
Obok Orła znak Pogoni..., Powstańcy styczniowi na białostoczczyźnie — Wiesław Jerulank	534
A. Barszczewska-Krupa, Generacja powstańcza 1830-1831. O przemianach w świadomości Polaków XIX wieku — Ryszarda Czepulis-Rastenis, Andrzej F. Grabski	537
Ks. J. Dembiński, Radości mało — goryczy dużo. Pamiętnik Pomorzana z lat 1879-1920 — Roman Wapiński	544
J. Justyński, Myśl społeczna i polityczna renesansu indyjskiego od Rama Mohana Roya do Rabindranatha Tagora — Ewa Toczek	548
Pamiętniki Natalisa Sulerzyskiego byłego posła ziemi pruskiej na sejm berliński — Jerzy Kozłowski	551
M. Mioduchowska, Centralny Związek Młodzieży Wiejskiej 1912-1928 — Grzegorz Nowik	554
J. Piłsudski, Korespondencja 1914-1917 — Tadeusz Jędruszcak	561
J. Aussermair, Kirche und Sozialdemokratie. Bund der religiösen Sozialisten 1926-1934 — Józef Kowalski	562
V. Lacina, Velka hospodářská krize v Československu 1929-1934 — Teresa Małecka	566
E. J. Osmańczyk, Wisła i Kraków to rodło — Leonard Smółka	569
T. Białas, Liga Morska i Kolonialna 1930-1939 — Tadeusz Kondracki	576
H. i T. Csorba, Ziemia węgierska azylem Polaków 1939-1945 — Jan Kulnianin	582
B. Piotrowski, W służbie rasizmu i bezprawia. „Uniwersytet Rzeszy” w Poznaniu (1941-1945) — Henryk Olszewski	586
M. S. Cullen, Der Reichstag. Die Geschichte eines Monumentes. — Lech Trzeciakowski	592
SSSR — Italia. Stranicy istorii 1917-1984. Dokumenty i materiały — Wojciech Materski	595
Republika Federalna Niemiec w dobie rządów koalicji socjaldemokratyczno-liberalnej (1969-1982) — Jerzy Skibiński	600
„Deutsche Studien” — Jerzy Pabian	604
V. J. Sipois, Na пути k wielikoj Pobiedie. Sowietskaja diplomatiya w 1941-1945 gg — Wojciech Materski	605

KRONIKA

Informacja o powstaniu i pracach Interdyscyplinarnego Zespołu Naukowo-Badawczego „3 Maja w tradycji i kulturze polskiej” — Henryk S. Michalak	611
Dzieje Siewierza i Księstwa Siewierskiego — Lech Stępkowski	613

Przejawy tożsamości społecznej w Europie od czasów renesansu — Maciej Serwański	614
Setna rocznica urodzin Adama Chętnika — Wiesław Jerulank	616
Ukrainoznawcza sesja naukowa w Lublinie — Eugeniusz Misiło	618
Jubileusz Profesora Ryszarda Kiersnowskiego — Stefan K. Kuczyński	619
Z prac Komisji Historii Wojskowej ZG PTH — Marek Ney-Krwawicz	621
Jubileusz 35-lecia PWN — Jacek Banaszekiewicz	622
Komunikat PTH	623

IN MEMORIAM

Bogumił Kupść (16 IV 1916 — 21 VII 1985) — Witold Stankiewicz	625
Jan Zbigniew Lubicz-Pachoński (8 III 1907 — 13 VIII 1985) — Bartłomiej Szyncler	627

Cena zł 170,—

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Prenumeratę na kraj przyjmują i informacji o cenach udzielają urzędy pocztowe i doręczyciele na wsi oraz oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” w miastach.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Wysyłką za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Warunki prenumeraty

- do dnia 10 listopada na I półrocze roku następnego i na cały rok następny.
- do dnia 1 czerwca na II półrocze roku bieżącego.

Bieżące i archiwalne numery można nabyć lub zamówić we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Pałac Kultury i Nauki, 00-901 Warszawa.

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly

through the
Foreign Trade Enterprise
ARS POLONA

00-068 Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Poland

Our bankers:

BANK HANDLOWY WARSZAWA S.A.

Indeks 36310